-आरोह a. difficult of ascent. (-हः) 1 The cocoanut tree. -2 the palm tree. -3 the date tree. -आलापः 1 a curse, imprecation. -2 foul or abusive language. -आलोक a. 1 difficult to be seen or perceived. -2 painfully bright, dazzling; दुरालोकः स समरे निदाघाम्बररत्नवत् K. P. 10. (-कः) dazzling splendour. -आव (वा) र a. 1 difficult to be covered or filled up; दुरावरं त्वदन्येन राज्यखण्डमिदं महत् Ram. 2. 105. 5. -2 difficult to be restrained, shut in, kept back or stopped. -आवर्त a. difficult to be convinced or set up; भवान्त सुदुरावर्ता हेतुमन्तोऽपि पण्डिताः Mb. 12. 19. 23. -आराय a. 1 evil-minded, wicked, malicious, स्फुटनिर्भित्रो दराशयोऽधमः ईां. उपेयिबान् मूलमशेषमूलं दुराशयः कामदुषाङ्गिपस्य Bhag. 3. 21. 15. -2 having a bad place of rest. (-m.)the subtle body which is not destroyed by death (लिज्जदेह); एतन्मे जन्म लोकेऽस्मिन्सुमुक्षूणां दुराशयात् Bhag. 3. 24. 36. - সাহাা 1 a bad or wicked desire. - 2 hoping against hope. -आस a. difficult to be abided or associated with; संघर्षिणा सह गुणाभ्यधिकेर्दुरासम् Si. 5. 19. -आसद् a. 1 difficult to be approached or overtaken; स सभूव दुरासदः परै: R. 3. 66; 8. 4; Mv. 2. 5; 4. 15. -2 difficult to be found or met with. -3 unequalled, unparalleled. -4 hard to be borne, insupportable. -5 difficult to be conquered, unassailable, unconquerable; जहि शत्रु महाबाहों कामरूपं दुरासदम् Bg. 3. 43. (-दः) an epithet of Siva. -इत a. 1 difficult. -2 sinful. (-तम्) 1 a bad course, evil, sin; दरिद्राणां दैन्यं दुरितमथ दुर्वासनहृदां द्रुतं दूरीकुर्वन् G. L. 2; R. 8. 2; Amaru. 2; Mv. 3. 43. -2 a difficulty, danger. -3 a calamity, evil; अपत्ये यत्ताहण्-दुरितमभवत् U. 4. 3. -इतिः f. Ved. 1 a bad course. -2 difficulty. - 124 1 a curse, imprecation. -2 a spell or sacrificial rite performed to injure another person. ्रहेशः a bad lord or master. - हेषणा, -एषणा 1 a curse, an imprecation. -2 an evil eye. -उक्त a. harshly uttered; Pt. 1. 89. —उक्तम् , —उक्तिः f. offensive speech, reproach, abuse, censure; लक्ष्मि क्षमस्व वचनीयमिदं दुरुक्तम् Udb. -उच्छेद a. difficult to be destroyed. -उत्तर a. 1 unanswerable. -2 difficult to be crossed; दुरुत्तरे पङ्क इबान्धकारे Bk. 11. 20; प्राप्तः पङ्को दुरुत्तरः Ki. 15. 17. -उद्य a. appearing with difficulty, not easily manifested; योऽ नात्मनी दुरुदयो भगवानप्रतीतः Bhag. 3. 16. 50. -उदर्क a. having bad or no consequences; N. 5. 41. -उदाहर a. difficult to be pronounced or composed; अनुज्झितार्थसंबन्धः प्रबन्धो दुरुदाहरः Si. 2. 73. —उद्वह a. burdensome, unbearable. -उपसद a. difficult of approach; Ki.7.9. -उपसर्पिन् a. approaching incautiously; एकमेन दहत्यमिर्नरं दुरुपसर्पिणम् Ms. 7. 9. - ऊह a. abstruse; जानीते जयदेव एव शरणः श्लाघ्ये दुल्हद्भते Git. -एव a. Ved. 1 having evil ways. -2 irresistible, unassailable. (-वः) a wicked person. -ओवस् a. Ved. slow, lazy. - 1 difficult of access, inaccessible, impervious, impassable; दुर्गस्त्वेष महापन्थाः Mb. 12. 300. 50; दुर्ग पथस्तत्कवयो वदन्ति Kath. 1. 3. 14. -2 unattainable. -3 incomprehensible. -4 following wicked path, wicious; Rām. 2.39.22. (-ग:, -गम्) 1 a difficult or narrow passage through a wood or over a stream,

mountain &c., a defile, narrow pass. -2 a citadel, fortress, castle; न दुर्ग दुर्गमित्येव दुर्गमं मन्यते जनः। तस्य दुर्गमता सेव यत्रभुस्तस्य दुर्गमः॥ Siva. B. 16. 61. -3 rough ground. -4 difficulty, adversity, calamity, distress, danger; निस्तारयति दुर्गाच्च Ms. 3. 98; 11. 43; मच्चित्तः सर्व-दुर्गाणि मतप्रसादात्तरिष्यसिं; Bg. 18. 58. (-गः) 1 bdellium. -2 the Supreme Being. -3 N. of an Asura slain by Durgā (thus receiving her name from him). अध्यक्ष: पतिः, पालः the commandant or governor of a castle. अन्तः The suburb of a fort; दुर्गान्ते सिद्धतापसाः Kau. A. 1.12. कर्मन् n. fortification. कारक a. making difficult. (-कः) the birch tree. धनी N. of Durgā. तरणी an epithet of Savitri. साबित्री दुर्गतरणी वीणा सप्तविधा तथा Mb. भार्गः a defile, gorge. ेल्ल्घनम् surmounting difficulties. (-तः) a camel. अंचरः 1 a difficult passage as to a fort &c., a bridge &c. over a defile. संस्कारः Repairs to the old forts; अतो दुर्गसंस्कार आरज्यन्ये किं कौसुदीमहोत्सवेन Mu. °सिंहः N. of the author of कलापपरिशिष्ट. °व्यसनम् a defect or weak point in a fortress. (-मों) an epithet of Parvati, wife of Siva. -2 The female cuckoo -3 N. of several plants. ^oनवमी the 9th day of the bright half of कार्तिक. पूजा the chief festival in honour of दुर्गा in Bengal in the month of Asvina. - Ta a. 1 unfortunate, in bad circumstances; समाश्वसिमि केनाहं कथं प्राणिमि दुर्गतः Bk. 18. 10. -2 indigent, poor. -3 distressed, in trouble. नातता ill-luck, poverty, misery; ताबजनमातिदःखाय ततो दुर्गतता सदा Pt. 1. 265. -गातिः f. 1 misfortune, poverty, want, trouble, indigence; न हि कल्याणकृत्कश्चिद् दुर्गतिं तात गच्छति Bg. 6. 40. -2 a difficult situation or path. -8 hell. -गन्ध a. ill-smelling. (न्धः) 1 bad odour, stink -2 any ill-smelling substance. -3 an onion. -4 the mango tree. (न्धम्) sochal salt. -गन्धिन a. ill-smelling. नाम a. 1 impassable, inaccessible, impervious; कामिनीकायकान्तारे कुचपर्वतदुर्गमे Bh. 1. 86; Si. 12. 49. -2 unattainable, difficult of attainment. -3 hard to be understood. -(मम्) a difficult place like hill etc; भ्राम्यन्ते दुर्गमेष्वपि Pt. 5. 81. -गाढ, -गाध, -गाह्य a. difficult to be fathomed or investigated, unfathomable. -गुणितम् not properly studied; चिराभ्यस्तपर्थ याति शास्त्रं दुर्गुणितं यथा Avimārakam 2. 4. -गोष्ठी evil association; conspiracy. वृद्धो रकः कम्पनेशो दुर्गोष्ठीमध्यगोऽभवत् Rai. T. 6. 170. - प्रह a. 1 difficult to be gained or accomplished, -2 difficult to be conquered or subjugated; दुर्गाणि दुर्महाण्यासन् तस्य रोद्धरिप द्विषाम् R. 17. 52. -3 hard to be understood. (-E:) 1 a cramp, spasm. -2 obstinacy. -8 whim, monomania; कथं न वा दुर्ग्रहदोष एष ते हितेन सम्य-ग्गुरुणापि शम्यते N. 9. 41. -घट a. 1 difficult. कार्याणि घटयन्नासीद् दुर्घटान्यपि हेलया Rāj. T. 4. 364. -2 impossible. -घण a. 1 closely packed together, very compact. -घुरुट: An unbeliever; L. D. B. -घोष: 1 a harsh cry. -2 a bear. -जन a. 1 wicked, bad, vile. -2 slanderous, malicious, mischievous; यथा स्त्रीणां तथा वाचां साधुत्वे दुर्जनो जनः U. 1. 6. (-नः) a bad or wicked person, a malicious or mischievous man, villain; दुर्जनः प्रियनादी च नैतद्विश्वास-